Telefon № 11.

Cena 25 groszy.

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy z opłatą pocztową 1,— złoty. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tym podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-łam. wiersz 30 groszy. Reklamy przed działem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska" wychodzi 1 raz tygodniowo a mianowicie w piątek. — Wydawca, drukiem i nakładem Władysława Wesołowskiego w Nowem (Pomorze). Prenumerata płatna zgóry. Ogłoszenia płatne natychm. Redaktor odpowiedz. Władysław Wesołowski, Nowe.

Nr. 39. Nowe, sobota 24-go września 1938 r. Rok XV.

Korzystajcie z biblioteki T. C. L.

Podajemy do ogólnej wiadomości szanownego czytelnika i sympatyka T. C. L., że kilkadziesiąt tomów nowych książek dawnych i współczesnych pisarzy zasiliło znowu naszą bibliotekę.

Książki wymieniać można każdej niedzieli od godz. 13 i pół do 14 i pół.

Niech hasłem stanie się nam: „W każdym domu dobra książka".

Zapisz się na członka T. C. L.

Przetargi.

Podaje się do publicznej wiadomości, że w dniu 18 października br. o godz. 10 przed poł. odbędzie się w gmachu Starostwa Powiatowego w Świeciu — pokój nr 5 publiczny przetarg ofert pisemnych na dzierżawę obwodu rybackiego:

1. Młyńskiej Strugi nr 2.
2. Jezioro Półwieś na strudze Młyńskiej nr 1.
3. Jezioro Duże-Krokwiki na strudze bez nazwy w dorzeczu str. Sinowej.
4. Jezioro Radodzież na strudze bez nazwy nr 3.
5. Rzeki Mątawy nr 11.
6. Rzeki Mątawy nr 10.
7. Rzeki Mątawy nr 9.
8. Rzeki Mątawy nr 8.
9. Rzeki Mątawy nr 7.
10. Rzeki Mątawy nr 6.
11. Rzeki Mątawy nr 5.
12. Rzeki Mątawy nr 4.
13. Rzeki Mątawy nr 3.
14. Rzeki Mątawy nr 2.
15. Jezioro Mątasek na rzece Mątawa nr 1.

Dzierżawa rozpocznie się z dniem 1 listopada 1938 r. i trwać będzie do dnia 31 marca 1949 r.

Bliższych wyjaśnień w sprawie warunków przetargu i dzierżawy udziela Starostwo Powiatowe w Świeciu.

Z dnia.

— Tydzień przeciwrakowy w Polsce. W dniach od 23 do 30 listopada br. odbędzie się z inicjatywy Międzynarodowej Unii do Walki z Rakiem na terenie szeregu państw europejskich i pozaeuropejskich „Tydzień Przeciwrakowy". Po raz pierwszy „Tydzień" ten zorganizowany zostanie również na terenie Polski.

— Ponad połowę górników-cudzoziemców we Francji stanowią Polacy. W górnictwie francuskim zatrudniona jest znaczna liczba cudzoziemców, jest ich bowiem 136.000, podczas gdy górników Francuzów jest 219.000. Pierwsze miejsce wśród górników cudzoziemców zajmują Polacy, których pracuje we Francji ponad 70.000. Liczba Polaków w okresie największego nasilenia polskiej emigracji zarobkowej do Francji była znacznie większa, zmniejszyła się jednak w czasie masowej reemigracji przed paru laty.

— Ludność Gdyni przekroczyła już 122.000 mieszkańców. Jak wynika z ostatnich danych komisariatu rządu w Gdyni, ludność tego miasta na dzień 1 września br. wynosiła 122.000 mieszkańców. W liczbie tej znajdują się również mieszkańcy czasowi, tj. ci, którzy przebywają w Gdyni przez czas dłuższy u krewnych lub znajomych.

Mieszkańców stałych, związanych źródłami utrzymania, liczy obecnie Gdynia 94.770 osób, z czego na mężczyzn przypada 50.847, a na kobiety 43.922 osoby. Jest to nieliczne miasto w Polsce, gdzie jest więcej mężczyzn niż kobiet.

— Żyjemy o 13 lat dłużej. Jeszcze w końcu XIX stulecia przeciętna długość życia ludzkiego obliczano na 44.4 lata, podczas gdy obecnie uczeni szacują przeciętny wiek człowieka na 57.6 lat, a zatem w ciągu ostatnich 30-tu lat życie ludzkie uległo przedłużeniu o 13 lat.

Jak twierdzą uczeni, do tak znacznego przedłużenia przeciętnego wieku człowieka przyczyniły się bardziej higieniczne warunki życiowe, a przede wszystkim racjonalniejsze odżywianie się. Zauważyć należy, że również przeciętna wzrostu człowieka jest obecnie o 5 cm. większa niż przed 100 laty.

— W Niemczech coraz mniej nieślubnych dzieci. Od roku 1930 ilość nieślubnych dzieci w Niemczech maleje w bardzo poważnym stopniu. Podobno powodem tego stanu rzeczy jest to, że państwo daje niezamożnym specjalne zapomogi na ślub. Na ogólną liczbę urodzin w r. 1936 było zaledwie 8 proc. dzieci nieślubnych.

— Ruch cudzoziemców w Polsce. Według ostatnich obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, w II-im kwartale br. przybyło do Polski ogółem 23.648 cudzoziemców.

— Wywóz zbóż w roku bieżącym uległ poważnemu zmniejszeniu. W pierwszych 8-miu miesiącach br. eksport 4-ch głównych zbóż z Polski wynosił tylko 157.524 tony wartości 30.810 tys. zł, gdy w odpowiednim okresie poprzedniego roku wywieziono 226.696 ton na sumę 45.858 tys. zł, przy czym zaznaczyć należy, że już w roku poprzednim w miesiącach letnich eksport wskutek zakazów wywozu był bardzo słaby.

— Włókna z soji. W Japonii zakończone zostały badania prowadzone od dłuższego czasu nad zastosowaniem soji do produkcji tkanin włókienniczych. Według ogłoszonych obecnie sprawozdań możliwości zastosowania soji w produkcji włókienniczej uczyniły duże postępy.

Badania wykazały, że mieszanie specjalnie spreparowanego mleka i mączki sojowej umożliwia wyprodukowanie specjalnego włókna. Włókno to posiadać ma dużą wytrzymałość przy jednoczesnej znacznej miękkości i jedwabistym połysku wyprodukowanej w ten sposób tkaniny.

Jedną z wielkich zalet nowego włókna syntetycznego jest stosunkowo niski koszt produkcji, stanowiący na razie ścisłą tajemnicę wynalazców.

— Stany Zjednoczone zgromadziły 55 procent światowych zapasów złota. Według sprawozdania National City Bank of New York, przywóz złota do Stanów Zjednoczonych A. P. w roku bieżącym osiągnął wartość 425 miln. dolarów. Na dzień 24 sierpnia br. rezerwy złota U. S. A. wyrażały się cyfrą 13.079 miln. dolarów. Natomiast zapasy złota w 51 zagranicznych bankach emisyjnych (i skarbu państwa w niektórych krajach) z wyjątkiem Rosji Sowieckiej wynosiły łącznie 10.900.000.000 dolarów, czyli były mniejsze o 2 miliardy 180 miln. dolarów od rezerw amerykańskich. Stany Zjednoczone dysponują przeto 55-proc. uchwytnych zapasów złota na świecie. Udział ten jest wyższy niż kiedykolwiek.

Ochrona głosowania w sprawach publicznych a kodeks karny.

Nasz kodeks karny z 1932 r. o ochronie wyborów poświęca rozdział XX zatytułowany: „Przestępstwa przeciwko głosowaniu w sprawach publicznych". Z samej intytulacji widać, że przedmiotem ochrony są zarówno wybory parlamentarne jak i samorządowe, oraz wszelkie inne głosowania w sprawach publicznych, np. do instytucji ubezpieczeń społecznych itp. Rozdział omawiany składa się z 6 artykułów (art. 118—124).

Czołowym przestępstwem w tym rozdziale jest karane 5-letnim więzieniem wpływanie na wynik głosowania. Przez wpływanie na wynik rozumieć należy: a) sporządzanie listy głosujących z pominięciem uprawnionych lub wpisaniem nieuprawnionych. Dalszym przykładem wpływania na wynik głosowania jest, według kodeksu, użycie podstępu celem nieprawidłowego sporządzenia listy głosujących, dalej uszkadzanie, przerabianie lub podrabianie protokołów lub innych dokumentów głosowania, składanie głosu nie będąc do tego uprawnionym, i wreszcie dopuszczanie się nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów. Gdy chodzi o wspomniane wyżej przestępstwo złożenia głosu przez osobę nie uprawnioną do tego, odpowiedzialność obciąża zarówno tę osobę, jak i osobę, która nawet jest wyborcą uprawnionym, ale głosuje poraz drugi lub oddaje głos za inną osobę itp.

Niemniej surowo, bo więzieniem do lat 5 karane jest przeszkadzanie głosowaniu, a więc np. udział w bojówce, która przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem przeszkadza w odbyciu zgromadzenia poprzedzającego głosowanie, albo swobodnemu wykonywaniu prawa głosowania, albo głosowaniu lub obliczaniu głosów. Ten przepis karze surowo za wszelkie akty terroru przedwyborczego. Podkreślić w tym miejscu należy, iż karane jest nie tylko dokonanie powyższych przestępstw, ale i usiłowanie popełnienia ich; jeśli np. ktoś wystrzeli w lokalu wyborczym podczas głosowania, to przestępstwo jest spełnione, choćby mimo strzału czynności wyborczej odbyły się do końca w porządku. Za podstęp będzie odpowiadał obywatel wtedy, gdy poinformuje świadomie fałszywie wyborców, iż lokal komisji jest gdzieindziej niż w rzeczywistości, gdy poda im fałszywą datę głosowania itp.

Odrębnym przestępstwem jest wpływanie na sposób głosowania. Tutaj kara więzienia do lat 5 grozi każdemu, kto używa przemocy groźby bezprawnej lub podstępu celem wywarcia wpływu na sposób głosowania osoby uprawnionej, lub celem powstrzymania jej od głosowania. Pod ten przepis podpadnie np. pracodawca, który zagrozi pracownikowi wydaleniem z pracy w razie oddania głosu nie po myśli tegoż pracodawcy.

Presja na sposób głosowania może być nadto wywierana w odrębnej formie występnej, tj. w drodze przekupstwa (art. 121). W grę wchodzić tu może obietnica udzielania korzyści majątkowej lub osobistej uprawnionemu do głosowania lub innej osobie celem wywarcia wpływu na sposób głosowania, np. „dostaniesz pożyczkę dogodną, o ile będziesz głosował na listę A". I tu sankcję stanowi 5 lat więzienia. Ta sama kara grozi w wypadku sprzedajności, tj. gdy uprawniony wyborca przyjmuje korzyść majątkową za głosowanie w sposób umówiony, lub powstrzymanie się od głosowania. Karalne jest samo udzielenie korzyści lub jej przyjęcie bez względu na to, czy wyborca przyjmujący korzyść zobowiązanie swe wykonał, tj. czy złożył głos zgodnie z umową, lub czy powstrzymał się od głosowania, karalne jest samo kupczenie głosem.

Najłagodniej karą aresztu do roku karane jest zapoznanie się z treścią cudzego głosu wbrew przepisom o tajności głosowania, a więc zaglądanie do cudzej koperty w biurze wyborczym już wypełnia stan faktyczny przytoczonego artykułu.

Tak przedstawiają się w zarysie najistotniejsze przepisy kodeksu karnego o ochronie głosowań w sprawach publicznych.

5400 ludzi rodzi się na ziemi w ciągu godziny.

Brytyjski urząd statystyczny ogłosił ostatnio ciekawą statystykę. Obliczył on, co dzieje się na kuli ziemskiej w ciągu jednej godziny. Okazuje się, że rodzi się 5.400 ludzi, podczas gdy umiera tylko 4 600. W ciągu tej samej godziny sędziowie całej kuli ziemskiej skazują 198.000 przestępców i delikwentów. Mieszkańcy ziemi spożywają na godzinę: 25 milionów kilogramów kartofli, 10 milionów kilogramów jarzyn, 3 i pół miliona kg. mięsa, 3 miliony jajek, 3 miliony ryb, 30 milionów kg. cukru. W tym samym czasie fabrykuje się 180.000 t. cygar i papierosów, buduje się 7.500 nowych samochodów, wysyła 115.000 telegramów i ponad miliard listów i kart pocztowych.

Leczenie przy pomocy muzyki.

Ostatnio kilku uczonych amerykańskich ogłosiło prace na temat wpływu muzyki na życie istot stojących na wyższym szczeblu rozwoju. Spostrzeżenia swoje opierają oni na obserwacji z życia codziennego, twierdząc, że istnieje pewien ścisły związek pomiędzy układem nerwowym a rytmami muzycznymi, słyszanymi w życiu codziennym. Obserwacje te rzecz prosta, można najlepiej przeprowadzić w wielkich zbiorowiskach ludzkich, jakimi są miasta amerykańskie, gdzie życie miejskie tętni ogłuszającym rozgwarem i hałasem. Od klaksonu samochodowego i syreny parowozu aż do wspaniałych orkiestr symfonicznych roztacza się ta dziedzina obserwacji psychologów, muzykologów i neurologów amerykańskich. Twierdzą oni, że rytmy muzyczne wywierają pewne wpływy z góry określone na kształtowanie się psychiki ludzkiej, skoro dziecko usypia najlepiej przy dźwiękach łagodnej kołysanki Mozarta czy Schuberta, podczas gdy zawrotny rytm „Bolera" Ravela może wywołać w duszy słuchacza nastrój podekscytowania i podrażnienia. Tak samo muzyka wywiera duży wpływ na ludzi chorych psychicznie i umysłowo. Podstawową tezą uczonych amerykańskich jest to, że rytm wpływa zawsze na skoordynowanie czynności psychicznych (np. dźwięki marsza, przy wtórze którego maszeruje oddział wojska), a arytmia działa destrukcyjnie i powoduje zaburzenia pewnych ośrodków psychicznych.

Stąd wynika szereg teoryj, głoszonych przez najpoważniejszych psychologów i psychiatrów. Twierdzą oni na przykład, że istnieją określone rytmy, które mają zbawienny wpływ przy leczeniu tuberkulozy, ale jednocześnie stosowane przy schorzeniach nowotworowych nie dają żadnych rezultatów. Dr. Hoover z Filadelfii stwierdza z całą stanowczością że istnieją rytmy i tonacje, które sprzyjają rozwojowi gruźlicy, niszcząc jednocześnie ogniska nowotworowe. Tak więc przed nowoczesną medycyną, operującą w większej części środkami chemicznymi, a ostatnio i psychoanalizą, otwiera się nowa dziedzina eksperymentów, stosowanych dotychczas w wypadkach zaburzeń ośrodków psychicznych. Stwierdzono np., że muzyka Szopenowska działa kojąco, że zdolna jest uśmierzyć stany podrażnienia nerwowego, depresji, irytacji — znacznie skuteczniej, niż hydroterapia czy zastrzyki.

Pewien lekarz z Bostonu, dr. Nightingale, przeprowadził ciekawe badania na kilku grupach swych pacjentów. Flegmatykom i melancholikom zalecił słuchanie utworów o szybkim, nerwowym rytmie, zaś innym, o zbyt wybujałym temperamencie, zalecił audycje, złożone z utworów o rytmie powolnym. Metoda ta, według dr. Nightingale, w 60 proc. dała doskonałe rezultaty.

W ubiegłym roku w Paryżu odbył się kongres lekarski pod nazwą „Stanów Generalnych Zdrowia Publicznego", na którym poruszono sprawę terapii muzycznej, wygłaszając wiele referatów, które każą przypuszczać, że przed tą dziedziną otwierają się zupełnie nowe horyzonty.

Wyjaśnienia prawne.

Jaka obrona przysługuje sublokatorowi w wypadku zmowy właściciela domu z lokatorem na szkodę praw sublokatora?

W myśl art. 13 ustawy o ochronie lokatorów obowiązki i prawa sublokatora wobec lokatora regulowane są w zasadzie według tych samych prawideł co i obowiązki lokatora wobec właściciela domu. Może jednak w stosunku lokatora do sublokatora zajść taka specyficzna sytuacja, iż lokator chcąc pozbyć się niewygodnego sublokatora, wejdzie w zmowę z gospodarzem i dopuści do wyroku eksmisyjnego w sądzie nie płacąc np. umyślnie komornego właścicielowi przez 3 miesiące. Właściciel uzyska wtedy wyrok nakazujący eksmisję zarówno lokatora jak i sublokatora i sublokator mógłby wbrew swej woli i najżywotniejszym interesom swym znaleźć się na bruku. Tej sytuacji zapobiega przepis wspomnianego wyżej art. 13, który zarządza, iż w razie udowodnionej zmowy właściciela z lokatorem na szkodę praw sublokatora, ten ostatni wstępuje z mocy samego prawa w stosunku do przedmiotu najmu w prawa lokatora. A zatem sytuacja w wypadku zmowy zwraca się przeciw lokatorowi, gdyż lokator zostanie wyeksmitowany, a w lokalu pozostanie sublokator uznany za lokatora, za którego poprzedni lokator będzie musiał opłacać komorne, gdyż z jego winy sublokator zajmuje dalej wynajęty poprzednio przez lokatora lokal.

Czy dopuszczalne jest odszkodowanie za krzywdę moralną w wypadku pozbawienia wolności lub obrazy czci?

W myśl ogólnych postanowień o odszkodowaniu (art. 157 K. Zobow.) można żądać niezależnie od naprawienia szkody majątkowej zadośćuczynienia za krzywdę moralną. W konkretnym wypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, pozbawienia życia, wolności lub obrazy czci, sąd, w myśl art. 165 Kod. Zob., może przyznać poszkodowanemu lub instytucji przezeń wskazanej stosowną sumę pieniężną jako zadośćuczynienie za cierpienia fizyczne i krzywdę moralną. W ten sposób w wypadku np. pozbawienia wolności osoba jej pozbawiona może żądać od sprawcy pozbawienia wolności przede wszystkim zwrotu szkód materialnych, jak poniosła, np. utracony zarobek za cały okres pozbawienia wolności, a także zwrotu szkód moralnych doznanych wskutek despektu i dolegliwości połączonych z przebywaniem w zamknięciu.

Jadowite pająki.

W niektórych okolicach istnieją pająki, których ukąszenie zagraża życiu ludzkiemu. Takim pająkiem, posiadającym długość 13 mm. jest „marmignatto" (latrodectes tredecimguttatus), żyjący w Italii, południowej Francji, Hiszpanii i Grecji. Ukąszenie tego pająka wywołuje nieustanne pragnienie, silną gorączkę i ciężkie ataki sercowe. Ludzie słabsi po ukąszeniu często umierają.

Pokrewnym gatunkiem jest „czarny wilk" (Lukubris Rossi), którego spotyka się najczęściej w stepach południowej Rosji. Napada on zarówno ludzi, jak i zwierzęta: konie, wielbłądy, bydło rogate. W ubiegłym stuleciu były lata, w których całe stada pasącego się bydła i koni stały się ofiarami „czarnego wilka". Jad tego pająka wywołuje u ludzi ślepotę, omdlenia, kurcze a nawet lekkie pomieszanie zmysłów i napady szału.

Obok „czarnego wilka" mamy jeszcze „czarną wdowę", postrach Kalifornii. Ukąszenie jej jest równie niebezpieczne, jak ukąszenie jadowitych żmij. Jadu tych pająków używali dawniej Indianie do zatruwania strzał.

Wielkimi rabusiami są niektóre gatunki pająków wodnych. Napadają one ryby, które znacznie przewyższają pająki te wielkością.

W Brazylii istnieją olbrzymie pająki, pożerające ptastwo i zwierzęta wielkości królika.

Polonia amerykańska a Śląsk Zaolzański.

W dniu 19 września br. odbyło się w Pittsburgu (U. S. A) zebranie „Towarzystwa Promienistych", reprezentujących szerokie odłamy mas polskich z Pittsburga i okolic. Na posiedzeniu tym, zebrani, rozważywszy wszechstronnie dzisiejszą sytuację polityczną w Europie, postanowili przychylić się do tych głosów polskich, nadchodzących z kraju i z zagranicy, który przyłączenie części Śląska czechosłowackiego do Polski uważają za nakaz chwili.

„Uważamy — brzmi rezolucja — że pozostawanie Polaków za Olzą pod czeskim panowaniem w chwili, kiedy inne mniejszości narodowe w Czechosłowacji mają uzyskać prawo samostanowienia o sobie, byłoby niesprawiedliwością".

Pracownik a świadectwo.

W myśl ustawy pracodawca obowiązany jest na żądanie pracownika zwrócić mu natychmiast wszystkie świadectwa, znajdujące się u pracodawcy w przechowaniu. Ponadto pracodawca obowiązany jest na żądanie pracownika wydać mu niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu miesiąca od daty żądania świadectwo o czasie trwania pracy i rodzaju zatrudnienia. Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych uwag, mogących utrudnić pracownikowi uzyskanie nowego stanowiska.

Identyczny przepis zawiera ustawa dotycząca robotników, z tym, że robotnik winien otrzymać świadectwo natychmiast.

Zaznaczyć należy, że świadectwo winno mieć brzmienie czysto informacyjne. Jeśli np. pracownik zwolniony został wskutek popełnienia kradzieży u pracodawcy i za czyn ten skazany został prawomocnym wyrokiem sądowym, pracodawcy nie wolno o fakcie tym uczynić w świadectwie żadnej wzmianki.

Też wojna.

Nie idzie tu wcale o jakieś walki polityczne. Jest to wojna na śmierć i życie, jaką wytoczyły.... czarne mrówki meksykańskie czerwonym mrówkom Stanów Zjednoczonych. Teren tej niezwykłej wojny zoologicznej jest przede wszystkim stan Texas. Czarne mrówki meksykańskie przekroczyły granicę i zaatakowały mrówki czerwone. Do stanu Texas odbywa się obecnie prawdziwa pielgrzymka uczonych z całego świata, którzy pragną przyjrzeć się tej niezwykłej wojnie. Przez pewien czas, na skutek kilku krwawych bitew, wydawało się, że mrówki czerwone ustąpią większym od siebie mrówkom meksykańskim, tymczasem jednak na pomoc ciągną wielkie armie mrówek czerwonych ze wszyskich stron Ameryki, a zwłaszcza ze stanów Utah, Indiana, Oregon, jak również i z Kanady. Mrówki te przebywają niekiedy odległości, liczące kilka tysięcy kilometrów, aby przyjść „swoim" z pomocą i zgnieść najeźdźcę. Według zdania zoologów, mrówki Stanów Zjednoczonych odniosą ostateczne zwycięstwo i zgniotą czarne mrówki meksykańskie.